

Sygn.akt III AUa 756/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 kwietnia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Alicja Sołowińska (spr.)

Sędziowie: SA Dorota Elżbieta Zarzecka

SA Barbara Orechwa-Zawadzka

Protokolant: Barbara Chilimoniuk

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 23 kwietnia 2018 r. w B.

sprawy z odwołania Z. M.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o emeryturę rolniczą

na skutek apelacji wnioskodawczyni Z. M.

od wyroku Sądu Okręgowego w Suwałkach III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 19 września 2017 r. sygn. akt III U 269/17

I. oddala apelację;

II. zasądza od Z. M. na rzecz Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział (...) w B. 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.

SSA Dorota Elżbieta Zarzecka SSA Alicja Sołowińska SSA Barbara Orechwa-Zawadzka

Sygn. akt III AUa 756/17

UZASADNIENIE

Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego decyzją z dnia 26 czerwca 2017 r., wydaną na podstawie art. 19 ust. 2 oraz art. 20 ust. 1 i ust. 3 Ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r., poz. 277 ze zm.), odmówił Z. M. prawa do emerytury rolniczej, ponieważ uznał, że nie wykazała ona 30 lat ubezpieczenia rolniczego. Dodatkowo wskazał, że wnioskodawczyni podlegała ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres 28 lat, 8 miesięcy i 24 dni.

Z. M. złożyła odwołanie od tej decyzji, domagając się jej zmiany. Wskazała, że jej staż ubezpieczeniowy jest wyższy niż ustalony przez rolniczy organ rentowy rok temu. Dodała, że przez całe życie zawodowe opłacała składki na ubezpieczenia.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Wskazał, iż na podstawie art. 19 ust. 2 pkt 2 Ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników nie uwzględnił okresu pracy w (...)w S. od dnia 16 kwietnia 1982 r. do

dnia 15 lipca 1991 r., ponieważ wnioskodawczyni jest osobą urodzoną po dniu 31 grudnia 1948 r. Dodatkowo wskazał, że wnioskodawczyni ubiegała się o wcześniejszą emeryturę, ale bezskutecznie. Jej odwołanie było rozpoznane przez Sąd Okręgowy w Suwałkach (III U 331/16). Wówczas wnioskodawczyni legitymowała się okresem ubezpieczeniowym w wymiarze 27 lat, 8 miesięcy i 29 dni.

Sąd Okręgowy w Suwałkach wyrokiem z dnia 19 września 2017 r. oddalił odwołanie.

Sąd Okręgowy ustalił, że Z. M. (urodzona w dniu (...)) po raz pierwszy wystąpiła z wnioskiem o emeryturę rolniczą w dniu 29 kwietnia 2016 r. Organ rentowy uznał za udowodnione następujące okresy pracy w rolnictwie: od dnia (...) do dnia 30 czerwca 1977 r., od dnia 1 lipca 1977 r. do dnia 15 kwietnia 1982 r., od dnia 16 lipca 1993 r. do dnia 31 marca 2008 r. i od dnia 27 lipca 2009 r. do dnia 1 lipca 2016 r. w wymiarze 27 lat, 8 miesięcy i 29 dni. Organ rentowy nie uwzględnił okresu zatrudnienia wnioskodawczyni w (...) w S. przypadającego od dnia 16 kwietnia 1982 r. do dnia 15 lipca 1991 r. (k. 23 akt KRUS). Decyzją z dnia 1 lipca 2016 r. organ rentowy odmówił jej prawa do wcześniejszej emerytury rolniczej, ponieważ wnioskodawczyni nie wykazała wymaganego prawem stażu ubezpieczeniowego oraz nadal była właścicielką gospodarstwa rolnego i prowadziła działalność rolniczą. Z. M. złożyła odwołanie od tej decyzji. Wyrokiem z dnia 25 sierpnia 2016 r. Sąd Okręgowy w Suwałkach (III U 331/16) oddalił odwołanie wnioskodawczyni, zaś Sąd Apelacyjny w Białymstoku wyrokiem z dnia 16 maja 2017 r. oddalił jej apelację.

W dniu 7 czerwca 2017 r. Z. M. ponownie wystąpiła z wnioskiem o wcześniejszą emeryturę, w którym wskazała, iż nie jest właścicielką gospodarstwa rolnego i nie prowadzi działalności rolniczej. Ustalając okres podlegania rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu, organ rentowy przyjął okresy uwzględnione przy rozpoznaniu pierwszego wniosku o emeryturę i uzupełnił je o okresy kontynuowania ubezpieczenia rolniczego, tj. do dnia 26 czerwca 2017 r. (data wydania zaskarżonej decyzji). W sumie wnioskodawczyni wykazała 28 lat, 8 miesięcy i 24 dni okresów podlegania rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu.

Sąd Okręgowy odwołał się do art. 19 ust. 2 Ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r., poz. 277 ze zm.), określającego przesłanki przyznania prawa do emerytury rolniczej, i stwierdził, że wnioskodawczyni nie spełnia wszystkich warunków do uzyskania prawa do wcześniejszej emerytury, przewidzianych w tym przepisie. Zaznaczył, że na moment orzekania nie wykazała co najmniej 30 lat podleganiu ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu. Jej sytuacja prawna od daty wydania ostatniej decyzji w tym zakresie zmieniała się o tyle, że zaprzestała prowadzenia działalności rolniczej. Sąd podkreślił, że staż ubezpieczenia rolniczego wnioskodawczyni wzrósł, ponieważ od daty wydania ostatniej decyzji (1 lipca 2016 r.) do dnia wydania niniejszej decyzji nadal podlegała ona ubezpieczeniom społecznym rolników. Okres ten został zaliczony przez organ rentowy, co uzasadnia wystąpienie różnicy w stażu w obu decyzjach (obecnie zaskarżonej i z dnia 1 lipca 2016 r.).

Odnośnie stażu podlegania ubezpieczeniu rolniczemu emerytalno-rentowemu organ rentowy uwzględnił wszystkie okresy wskazane przez wnioskodawczynię. Sąd podkreślił, że zaliczeniu nie mogą podlegać jednak okresy prowadzenia przez nią działalności gospodarczej i podlegania powszechnemu systemowi ubezpieczeń społecznych (ZUS). Zaznaczył, że art. 20 ust. 1 pkt 3 ustawy daje możliwość zaliczenia do stażu emerytalno-rentowego również okresów „od których zależy prawo do emerytury zgodnie z przepisami emerytalnymi”, czyli z powszechnego systemu ubezpieczeń. Uzupełnienie stażu ubezpieczeniowego o te okresy nie jest jednak możliwe w przypadku wnioskodawczyni, ponieważ zgodnie z art. 20 ust. 3 Ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników wnioskodawczyni znajduje się w grupie ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. Sąd dodał, że w toku postępowania sądowego wnioskodawczyni nie wskazała na inne, nieuwzględnione przez organ rentowy, okresy podlegania rolniczemu ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu.

Konkludując, Sąd stwierdził, że wnioskodawczyni nie spełniła wszystkich warunków do uzyskania prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym. Dodał, że ten rodzaj emerytury jest świadczeniem szczególnym, przywilejem, dlatego jego uzyskanie wiąże się z koniecznością spełnienia dodatkowych, ustawowych warunków, niż ma to np. miejsce przy emeryturze w powszechnym wieku. Z tych względów Sąd orzekł na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Z. M. złożyła apelację od wyroku Sądu Okręgowego. Podkreśliła, że posiada wymagany wiek 55 lat, nie posiada gospodarstwa rolnego i cały czas opłacała składkę na ubezpieczenie rolnicze. Nie rozumie, dlaczego KRUS nie zaliczył jej do stażu ubezpieczeniowego okresu, w którym prowadziła gospodarstwo rolne i jednocześnie pracowała w (...). Wnioskodawczyni twierdzi, że w tym czasie opłacała podwójną składkę, ale nie posiada dowodów wpłat.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Kwestia sporna w niniejszej sprawie dotyczy ustalenia, czy przysługuje Z. M. prawo do emerytury rolniczej z tytułu obniżonego wieku emerytalnego. Zgodnie z art. 19 ust. 2 Ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r. poz. 277, zwanej dalej „ustawą rolniczą”) emerytura rolnicza z tytułu obniżonego wieku emerytalnego przysługuje ubezpieczonemu rolnikowi, który spełnia łącznie następujące warunki: 1) osiągnął wiek 55 lat, jeśli jest kobietą, albo 60 lat, jeśli jest mężczyzną; 2) podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 30 lat; 3) zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej. W myśl art. 20 ust. 1, ust. 2 i ust. 3 tej ustawy do okresów ubezpieczenia wymaganych zgodnie z art. 19 ust. 2 pkt 2 zalicza się okresy: 1) podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin w latach 1983-1990; 2) prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym, po ukończeniu 16. roku życia, przed dniem 1 stycznia 1983 r.; 3) od których zależy prawo do emerytury zgodnie z przepisami emerytalnymi, z tym że tego ostatniego punktu nie stosuje się do osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. Ponadto wszystkich (wymienionych w ustępie 1 artykułu 20 ustawy rolniczej) okresów nie zalicza się do okresów ubezpieczenia, jeżeli zostały one zaliczone do okresów, od których zależy prawo do emerytury lub renty na podstawie odrębnych przepisów.

Niewątpliwie na dzień wydania zaskarżonej decyzji Z. M. osiągnęła 55 lat oraz zaprzestała prowadzenia działalności rolniczej. Sporne pozostawało wykazanie przesłanki legitymowania się 30-letnim okresem podlegania rolniczemu ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu. Do tego stażu ubezpieczeniowego rolniczy organ rentowy uwzględnił 28 lat, 8 miesięcy i 24 dni.

Analiza akt emerytalnych wskazuje, że do okresu ubezpieczenia wnioskodawczyni od którego zależy nabycie prawa do emerytury organ rentowy zaliczył wszystkie wskazane przez nią okresy tj. od ukończenia 16 roku życia do dnia wydania zaskarżonej decyzji. Są to następujące okresy od (...) do 30 czerwca 1977r., od 1 lipca 1977r. do 15 kwietnia 1982r., od 16 lipca 1993r. do 31 marca 2008r. i od 27 lipca 2009r. do 26 czerwca 2017r.

Mając na uwadze wyżej wymienione okresy ubezpieczenia zauważyć należy, iż przy ustaniu prawa do emerytury pominięte zostały okresy od 16 kwietnia 1982r. do 15 lipca 1993r. oraz od 1 kwietnia 2008r. do 26 lipca 2009r. W pierwszym z wymienionych okresów od 16 kwietnia 1982r. do 15 lipca 1991r. Z. M. była zatrudniona w (...) w S., a od 16 lipca 1991r. (po zakończeniu pracy we (...)) do 15 lipca 1993r. nie podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników. W drugim ze wskazanych okresów (1.04.2008r. – 26.07.2009r.) podlegała ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej.

Sąd Apelacyjny w całości podziela stanowisko zaprezentowane przez organ rentowy oraz Sąd I instancji, iż w przypadku wnioskodawczyni ur. (...) z mocy art.20 ust.3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników nie jest możliwe uwzględnienie w stażu emerytalnym okresu zatrudnienia w (...) w S. (16.04.1982r. do 15.07.1991r.).

Do rolniczego ubezpieczenia emerytalno-rentowego nie można również zaliczyć okresu od dnia 16 lipca 1991 r. do dnia 15 lipca 1993 r. (czyli okresu następującego po zakończeniu zatrudnienia w (...) w S. i trwającego do dnia poprzedzającego objęcie wnioskodawczyni ubezpieczeniem rolniczym na wniosek). W tym okresie wnioskodawczyni prowadziła gospodarstwo rolne, ale zgodnie z art. 16 ust. 1 pkt 1 ustawy rolniczej (w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 1991 r.) mogła podlegać ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu z mocy ustawy jako rolnik tylko, gdy gospodarstwo obejmowało obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny. Powierzchnia gospodarstwa rolnego wnioskodawczyni w spornym okresie wynosiła 0,63 ha przeliczeniowego, a zatem była zbyt

mała, aby powodowała objęcie wnioskodawczyni rolniczym ubezpieczeniem emerytalno-rentowym z mocy ustawy na podstawie art. 16 ust. 1 pkt 1 ustawy rolniczej. Mogła być ona objęta ubezpieczeniem emerytalno-rentowym na wniosek na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 tej ustawy, który przewiduje możliwość objęcia tym ubezpieczeniem również innego rolnika (m.in. posiadającego gospodarstwo rolne równe 1 ha przeliczeniowemu bądź mniejsze).

Z akt rolniczego organu rentowego wynika, że Z. M. złożyła taki wniosek dopiero w dniu 16 lipca 1993 r. Z tym też dniem została objęta ubezpieczeniem społecznym rolników na podstawie decyzji Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 16 lipca 1993 r.

Z powodu niezłożenia przez Z. M. wniosku o ustalenie podlegania dobrowolnemu ubezpieczeniu społecznemu rolników przed dniem 16 lipca 1993 r. brak jest podstaw do objęcia jej ubezpieczeniem rolniczym przed tą datą. Rolniczy staż ubezpieczeniowy nie może zatem zostać uzupełniony o okres od dnia 16 lipca 1991 r. do dnia 15 lipca 1993 r.

Odnosnie okresu od 1 kwietnia 2008r. do 26 lipca 2009r. stwierdzić należy, iż Z. M. w tym czasie nie podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników. Organ rentowy decyzją z dnia 31 marca 2008r. wyłączył skarżącą z tego ubezpieczenia od 1 kwietnia 2008r. z powodu prowadzenia od lipca 2006r. działalności gospodarczej. Z. M. odwołała się od tej decyzji, a Sąd Okręgowy w Suwałkach wyrokiem z 24 kwietnia 2009r. w sprawie III U 106/09 oddalił odwołanie. Wobec zaprzestania prowadzenia działalności gospodarczej 27 lipca 2009r., wnioskodawczyni ponownie została objęta ubezpieczeniem rolniczym od tej daty (dec. z 31.08.2009r.).

Okres podlegania ubezpieczeniu z tytułu działalności gospodarczej od 1 kwietnia 2008r. do 26 lipca 2009r. podobnie jak okres zatrudnienia w (...) w S. nie podlega zaliczeniu do stażu ubezpieczeniowego koniecznego do nabycia prawa do emerytury rolniczej.

Niezaliczenie wszystkich wymienionych wyżej okresów do stażu emerytalnego uprawniającego do emerytury rolniczej powoduje, że wnioskodawczyni nie wykazała 30-letniego okresu ubezpieczeniowego, a przez to nie spełniła warunków do przyznania jej prawa do emerytury rolniczej na podstawie art. 19 ust. 2 Ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Mając powyższe na uwadze, wyrok Sądu Okręgowego odpowiada prawu, a apelacja podlega oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. (pkt I sentencji wyroku).

O kosztach zastępstwa procesowego za drugą instancję orzeczono zgodnie z art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 99 Kodeksu postępowania cywilnego oraz § 10 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 9 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, w brzmieniu obowiązującym od dnia 13 października 2017 r. (pkt II sentencji postanowienia).

SSA Dorota Elżbieta Zarzecka SSA Alicja Sołowińska SSA Barbara Orechwa-Zawadzka